

In deze serie besteden we aandacht aan het belangrijke boek van dr. A. Comrie, de *eigenschappen van het zaligmakend geloof*. We zijn inmiddels toegekomen aan het slot van de eerste preek (pag. 63-71). Comrie spreekt in de toepassing in de tweede plaats tot 'enige van zonden overtuigde mensen'. In deze preek schrijft hij er slechts kort over. In andere preken doet hij dat wat uitvoeriger. Overtuigde zielen hebben vaak allerlei bezwaren waarom ze niet tot Jezus kunnen komen. Comrie gaat daar op in. Heel ruim en liefelijk tekent hij de Heere voor en ontwaakte ziel. Vooral in dergelijke stukjes blijkt de pastorale kracht van Comrie. Slechts een enkel citaat. "Maar ik hoor enige van zonden overtuigde mensen zeggen: 'O, dit is het waarnaar onze ziel verlangt, namelijk om met Jezus verenigd te worden.' Maar de een zegt: 'Ik ben zo'n gering, nietig en onwaardig mens, dat ik niet durf.' Maar daarvoor is Hij juist gekomen om door Hem de meest geringe zalig te maken en te verlossen. Een ander zegt: 'Ik wil mij wel met Hem verenigen maar ik twijfel of Hij mij wel in zo'n nauwe band met Hem wil aannemen.' O ja, ziel, Hij is duizend keer gewilliger dan uzelf! Daarvan verzekert Hij u door Zijn Woord: 'Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.' Hij verzekert u daarvan ook door Zijn eedzweren en door Zijn tranen die Hij stort vanwege uw onwilligheid. Weer een ander zegt: 'Mijn zonden en schulden zijn zo groot en zo zwaar dat ik voor Hem moet sidderen.' Ik zeg: Laat ze als scharlaken zijn en als karmozijn, Hij wil ze uitdelgen ter wille van Zijn Naam". Comrie was een ware vriend van de Bruidegom. Genade maakt gunnend en mededeelzaam. Laten we er dat van leren. En laten we vooral oog hebben voor de gewilligheid van de Zaligmaker.

Tenslotte gaat Comrie in de eerste preek ook uitvoerig in op de vragen in het hart van 'Gods gunstgenoten'. Hun geluk is groot want ze zijn 'zonen en dochters van de Allerhoogste God'. Toch worden Gods ware kinderen met vele vragen geplaagd. Comrie gaat er op in. De eerste vraag die vaak opkomt is of ik me wel in waarheid met Christus verenigd heb (pag. 64-65). Uiteraard gaan aan een dergelijke vereniging zaken vooraf (kennis van zonde, hopeloosheid van eigen werken) en er volgen zaken (een nieuw leven, een verlangen naar God, etc.). Comrie wijst erop dat de voorafgaande zaken soms wat duister kunnen liggen voor het hart. Maar dat het daarom goed is om eigen staat te beoordelen aan de vruchten. Hij wijst in dit verband op 2 Kor. 5:17: "Als u dan de vernieuwing van uw gemoed mag ervaren

doordat die innerlijke genegenheid tot Christus in u is gekomen, wees er dan van verzekerd dat u in Christus bent, hoewel u geen licht hebt over het voorafgaande werk".

Een andere zielevraag kan zijn dat de vruchten zo lijken te ontbreken (pag. 66-67). Daar kunnen Gods oprechte kinderen onder gebukt gaan. Alles kan zo toegesloten zijn; alles kan ons zo veroordelen. Hierdoor ontstaat twijfel. Comrie wijst erop wat groei in de genade eigenlijk is en wat het betekent: "U hebt geen goed begrip over de groei en wasdom in de genade, en daarom kunt u de vruchten die u zo graag wilt ondervinden, niet bij u bespeuren, hoewel u die in werkelijkheid wel hebt. U denkt dat de vruchten moeten bestaan in een toenemen in kennis, in gebedsgaven en dergelijke. Deze kunnen er echter zijn zonder zaligmakende genade. Maar kijk eens of u de kracht van uw verdorvenheid niet des te inniger leert kennen, en ook de totale machteloosheid, de noodzaak van de vrije genade om het allerminste te kunnen doen. Dat is groei! De bomen brengen niet altijd knoppen, bladeren, nieuwe takken en vruchten voort. Maar toch worden ze dikker, en wortelen ze dieper. Trek daarom uit uw gebreken nu niet de conclusie dat u geen groei kent, maar geloof nu juist dat het zien en treuren over uw gebreken werkelijk groei betekent". Kortom, groei kan ook betekenen dat we dieper leren wie we eigenlijk zijn voor God.

Een volgende vraag die Comrie aan de orde stelt is of het allemaal wel waar is geweest: 'Daarom ben ik bang dat alles bedrog is geweest'. Ook dat is een vraag die Gods kinderen bij ondervinding kennen. Soms is het zo dor in hun leven. Soms kunnen ze niet meer bidden. Soms maakt de duivel hen wat wijs. Zo kunnen er allerlei redenen zijn waardoor twijfel en angst het hart pijnigen. Juist Gods ware kinderen hebben hier veel met te stellen. De duivel valt tenslotte, naar een oud gezegde, geen leeg maar een vol schip aan. Hoe moeten Gods kinderen met een dergelijke bestrijding omgaan. En weer treft de praktische en persoonlijke toon van Comrie. Eerst merkt hij op dat Gods volk daarin niets nieuws overkomt. 'De heiligen zijn er onder gebukt gegaan'. Verder wijst hij ook op de oorzaken van het feit dat de Heere zover weg kan lijken. Luister eens wat Comrie zegt: "U dient te weten dat er vooral twee tijden zijn waarin Christus Zijn liefde laat blijken. Dat is de begintijd van het geestelijke leven om het hart helemaal voor Hem in te laten nemen; die eerste lokkenstijd, Hoséa 2:13, waarin

Hij de ziel vertedert. En dat is vervolgens de tijd als de ziel in moeilijke omstandigheden gebracht wordt. Als u hier niet in bent, verwonder u er dan niet over dat Christus tot u zegt: Nu moet u Mij niet aanraken. U moet weten dat God vrij is in Zijn gaven. Sommigen mogen veel genieten, anderen worden slechts zo nu en dan in de binnenkamer gelaten, en weer anderen genieten vrijwel nooit van een blijk van Gods liefde". De Heere houdt met Zijn kinderen verschillende wegen. Vandaar dat er soms tijden zijn dat Gods liefde en de kracht der genade minder ervaren wordt. Daarin is de Heere vrij, aldus Comrie.

Tenslotte gaat Comrie ook nog in op de bange vraag of ik mij wel op de juiste wijze met de Middelaar heb verenigd. De vraag is als volgt: 'Ik heb u in de uitleg van de preek horen zeggen dat de ziel zich verenigt met de Persoon van de Middelaar. Maar nu tob ik erover of ik dat wel gedaan heb en of ik mij niet alleen maar verenigd heb met datgene wat Hij aan heilsgoederen schenkt. Daarom wil ik graag horen hoe de Persoon Zich aan de ziel vertoont en wat de daden zijn waarmee de ziel zich met de Persoon verenigt. En waaróm moet de ziel zich met de Persoon van de Middelaar verenigen?' (pag. 68). Zeer leerzaam legt Comrie dan uit hoe de Middelaar Zich aan de ziel openbaart (pag. 68). Door de Geest wordt de ziel gereed gemaakt. De Heere maakt plaats voor Jezus. En dan verschijnt Hij aan de schuldverslagen ziel door het Evangeliewoord: "Hij verschijnt ten slotte aan de ziel in Zijn volledige bereidwilligheid en staat met uitgebreide armen gereed om niet alleen anderen maar ook háár te omhelzen. Dat verdrijft alle twijfel en daardoor wordt de steen van het graf gewenteld" (pag. 69). En zo worden de vragen van de ziel opgelost en geeft Comrie onderwijs, ook voor vandaag.

Volgende keer wil ik eens met u kijken naar de tweede preek in de eigenschappen. Die gaat over de rechtvaardiging van een ziel voor God. Dat is een belangrijke zaak. Daar wordt door Gods kinderen ook veel over nagedacht. Het gaat om belangrijke dingen, ook voor vandaag. En we kunnen ons maar het beste door onze oude gereformeerde theologen laten leiden. Het waren mannen van de praktijk van het nieuwe leven. (wordt vervolgd)

Naar aanleiding van Alexander Comrie, 'Verhandeling van enige eigenschappen van het zaligmakende geloof', uitgave De Banier, 2012, € 24,90